

Različit pogled na mješovitost

Članak donosi prikaz istraživanja o stavovima studenata, odgajatelja i pedagoga o utjecaju mješovitih skupina na razvoj djeteta i njihovoj pedagoškoj opravdanosti. Rezultati istraživanja pokazuju 'grupne' razlike u stavovima ispitanika prema mješovitim skupinama.

Helena Burić, Sanja Brajković i
Zdenka Karabatić
Pučko otvoreno učilište 'Korak
po korak' Zagreb

Među praktičarima i teoretičarima u odgoju i obrazovanju, postoje različita mišljenja o mješovitim skupinama. Vođene tim razlikama, odlučile smo ispitati kakve stavove prema formiranju mješovitih skupina i njihovom utjecaju na dječji razvoj imaju studenti, stručne suradnice i odgajateljice iz nekoliko zagrebačkih vrtića. Zamolile smo sedamdeset ispitanika – studente druge godine predškolskog odgoja na Učiteljskoj akademiji u Zagrebu, odgajateljice dječjih vrtića 'Leptir' i 'Ivana Brlić-Mažuranić' te stručne suradnice, članice županijskog vijeća

pedagoga, da ispune upitnik o stavovima prema mješovitim skupinama u vrtićima¹. Ispitanici su svoje stavove izražavali na skali Likertovog tipa od pet stupnjeva (od 'uopće se ne slažem' do 'u potpunosti se slažem'). Gledajući srednje vrijednosti za svaku od tvrdnji (tablica 1), uočavamo da studenti, odgajateljice i stručne suradnice imaju u većem dijelu pozitivne stavove prema mješovitim skupinama.

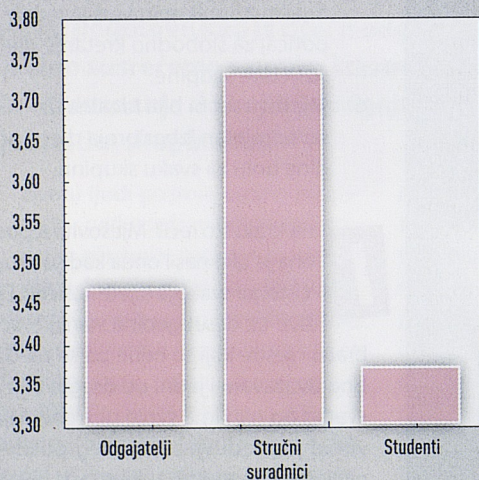
Ipak, postoji značajna razlika u stavu prema mješovitim skupinama između odgajateljica, studenata i stručnih suradnica (jednosmjerna ANOVA, $F=5,28$; $p=0,0-07$). Statistički značajne razlike pojavile su se u stavovima koji su označeni crnim brojem. Stručne suradnice imaju značajno pozitivniji stav prema mješovitim skupinama od odgajateljica i studenata (Newman – Kuels test, graf 1.). Iako nam veličina uzorka daje tek sliku općeg trenda na temelju koje ne možemo stvarati generalne zaključke, ipak možemo izdvojiti neke pretpostavke i prokomentirati dobivene rezultate.

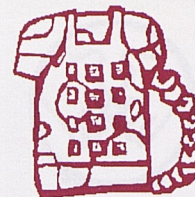
Odgajateljska svijest o odgovornosti

Iznimno podržavajući stav prema mješovitim skupinama uočavamo kod stručnih suradnica – pedagoginja. Znakovito je da stručne suradnice koje su podržale mješovite skupine većinom imaju iskustvo rada u takvim skupinama, za razliku od ispitanih odgajateljica koje takvo iskustvo uglavnom nemaju. Procjenjujemo da je pozitivnijem stavu stručnih suradnica pridonijelo i formalnije obrazovanje, permanentnije stručno usavršavanje, istraživačka usmjerenost, kao i veća dostupnost literaturi i novijim istraživanjima.

Suzdržaniji stav odgajateljica prema mješovitim skupinama može se tumačiti oprezom koji proizlazi iz njihove svijesti o velikoj odgovornosti i zahtjevnosti koju rad u mješovitoj skupini postavlja pred njih. Rad u mješovitim odgojnim skupinama je iznimno zahtjevan jer podrazumijeva dodatno planiranje, veliku promišljenost u organizaciji, prilagodbu strategija poučavanja te izraženiji individualiziran pristup. S obzirom da empirijski podaci o odgojno-obrazovnim načelima rada u mješovitim skupinama još nisu precizno utvrđeni, odgajatelji u praksi često moraju sami osmisliti aktivnosti i rad u takvim skupinama. Iz razumijevanja ovog stava

Graf 1
Opći stav odgajateljica, studenata i stručnih suradnica o mješovitim skupinama

proizlazi da odgajateljima treba podrška struke i osmišljena edukacija koja će ih napose osposobiti za rad u mješovitim skupinama.

Mješovita praksa studentima

Na grafičkom prikazu je vidljivo da ispitani studenti iskazuju najniži pozitivan stav prema mješovitim odgojnim skupinama. Ovaj rezultat možemo objasniti nedostatkom iskustva, kao i nedovoljnim obrazovanjem na tom području. Naime, studenti rijetko imaju mogućnost tijekom prakse kontinuirano promatrati rad u ovim skupinama. Studentska praksa se uglavnom odvija u homogenim skupinama vrtića vježbaonica, stoga oni često ni nemaju prilike za 'drugo viđenje' i usporedbu različitih organizacijskih oblika rada i pristupa odgoju i obrazovanju u vrtiću. Još uvijek postoji mali broj istraživanja o utjecaju mješovitih odgojnih skupina na razvoj djeteta, a novije spoznaje još nisu integrirane u redovni kurikulum Učiteljske akademije.

Uvjereni smo da prikazano istraživanje može pridonijeti pedagoškoj praksi. Smatramo da je odgajateljima nužno osigurati potpunije spoznaje o razumijevanju naravi dječje socijalne interakcije u mješovitim skupinama, kao i potpunije znanje i svijest o vlastitim ulogama u toj interakciji. Stručni suradnici – pedagozi, kao svojevršni istraživači u odgojno-obrazovnom procesu, trebaju koristiti mogućnost kontinuiranog timskog rada s odgajateljima, te im biti stup u profesionalnom rastu i razvoju, omogućujući im na taj način da uče 'čineći' u konkretnoj praksi.

U dijelu formalnog obrazovanja odgajatelja na učiteljskim akademijama potrebno je u kurikulum uvesti novija istraživanja iz područja odgoja i obrazovanja, koja će studentima omogućiti sagledavanje i kritičko promišljanje različitih novih teorija. Kako bi ove postavke studenti mogli provjeravati u praksi, nužno im je osigurati praktična iskustva u raznim vr-

Tablica 1: Stavovi odgajatelja, studenata i stručnih suradnica o mješovitim skupinama

Skala sudova	N	M
1. Mješovite skupine u predškolskim ustanovama su prirodnije i poticajnije za dječji odgoj i razvoj od skupina djece iste dobi.	69	3,52
2. U mješovitim skupinama mlađa i starija djeca imaju jednaku korist.	69	3,42
3. Uz pomoć naprednijeg djeteta, drugo dijete može učiniti više i riješiti teže zadatke i/ili probleme nego samostalno.	70	4,34
4. Mlađa djeca uključuju se u složenije oblike igre u mješovitim skupinama nego u skupinama djece iste dobi.	70	3,94
5. U mješovitim skupinama interakcija djece ostvaruje se najčešće između djece iste dobi.	70	3,47
6. U mješovitim skupinama učestalo je prisutna interakcija djece različite dobi.	69	3,52
7. U mješovitim skupinama odgajatelj može istovremeno raditi sa svom djecom na identičan način.	70	1,74
8. Mješovita skupina može povećati svjesnost odgajatelja o razvojnim odstupanjima pojedinog djeteta.	70	3,92
9. Mješovite skupine omogućuju djeci da se razvijaju u skladu s vlastitim tempom razvoja.	69	3,56
10. U mješovitim skupinama profitiraju samo mlađa djeca.	69	3,81
11. Starija djeca dobro funkcioniraju u području 'narednog' razvoja mlađe djece.	69	3,50
12. Djeca u mješovitim skupinama igraju se jednako slobodno kao i u skupinama djece iste dobi.	70	4,12
13. Mješovite skupine su prirodnije okruženje za razvoj prosocijalnih ponašanja djece.	70	4,11
14. Mješovite skupine omogućuju međusobno poučavanje i suradničko učenje djece različite dobi.	70	4,42
15. U mješovitim skupinama profitiraju samo starija djeca.	69	4,33

tićima vježbaonicama u kojima će tijekom izvođenja praktičnog rada steći uvid u razne kontekstualne i organizacijske uvjete rada u vrtiću. Na taj način omogućit ćemo studentima da 'dožive' pluralizam pedagoških koncepcija i raznolikost pristupa odgoju i obrazovanju.

Željeli bismo nastaviti ovo istraživanje s ciljem stjecanja širih zaključaka, no to bi zahtijevalo povećanje uzorka i formiranje ek-

sperimentalne i kontrolne grupe ispitanika. Također bi bilo zanimljivo vidjeti povezanost stavova ispitanika s njihovim iskustvom rada u mješovitim skupinama ili pak s godinama radnog staža. Upravo smo iz ovih razloga na našoj web stranici nastavili istraživanje. Ukoliko i sami želite izraziti svoje mišljenje, pozivamo vas da ispunite upitnik na www.korakpokorak.hr

¹ Autorica upitnika je mr. sc. Zdenka Karabatić.